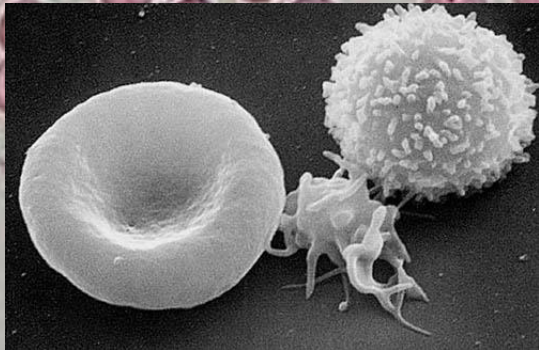
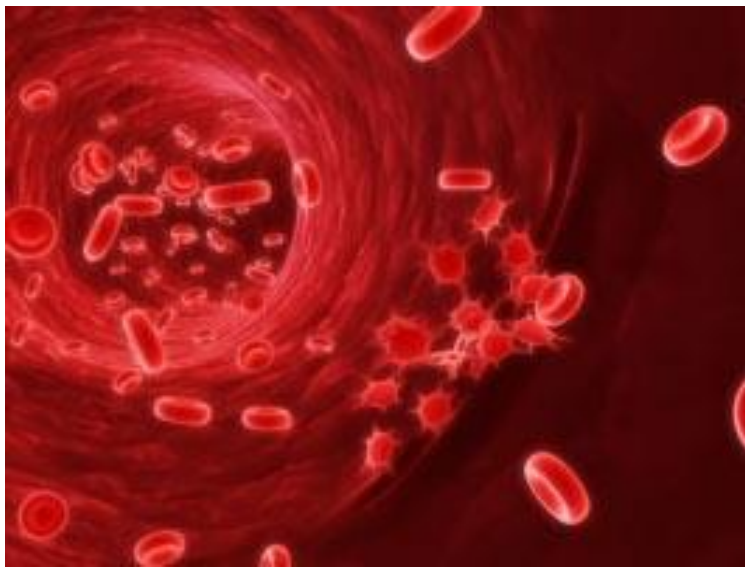

Vér

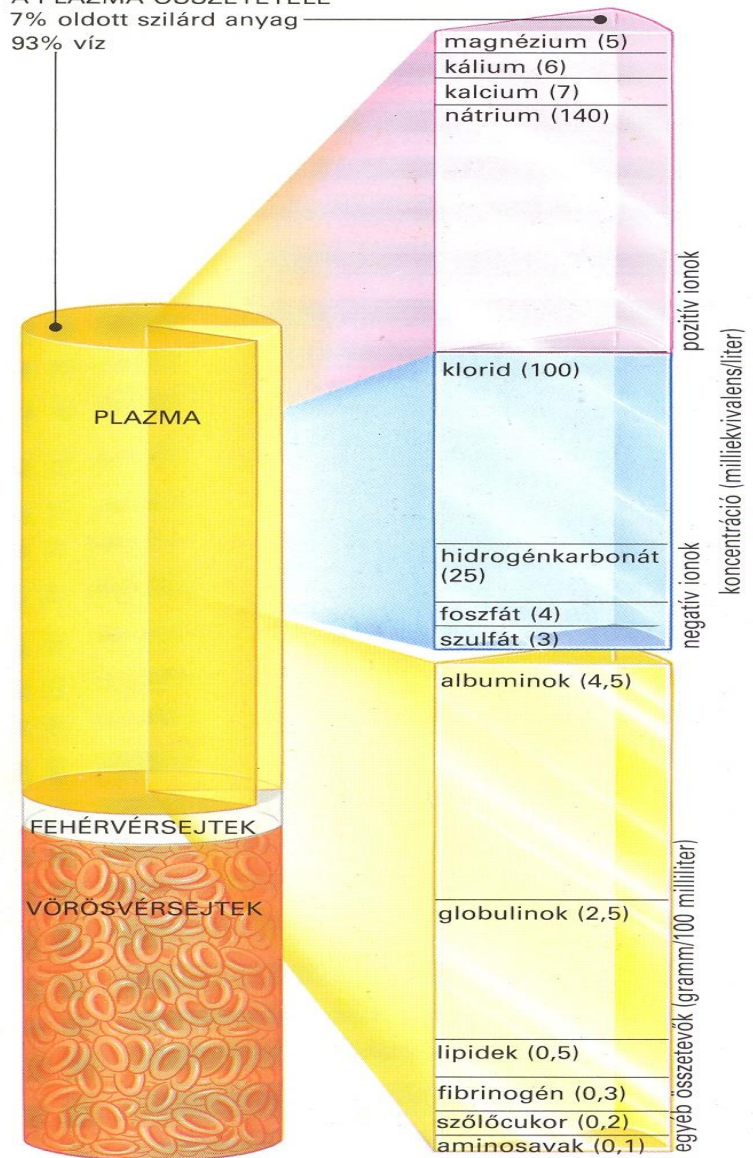
- folyékony kötőszövet
- feladatai az oxigén és a szén-dioxid, a tápanyagok és a víz, valamint az oldott anyagcseretermékek szállítása
- immunreakcióknál, a hormonok szállításában és a testhőmérséklet-szabályozásban is szerepe van
- Egy felnőtt embernek átlagosan 5 liter vére van (+ tartalék!)

Vér összetétele

- *Vérplazma (56%)*
  - Víz (93%)
  - Ionok: Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , HCO_3^- , PO_4^{3-}
  - Molekulák: glükóz, zsírsavak, karbamid, húgysav, aminosavak, plazmafehérjék, albuminok, globulinok, fibrinogén, hormonok (%)
- *Sejtes elemek (44%)*
  - Vörös vértestek
  - Fehér vérszettek (neutrofil, eozinofil és bazofil granulociták, monociták, Limfociták)
  - Vérlemezkék

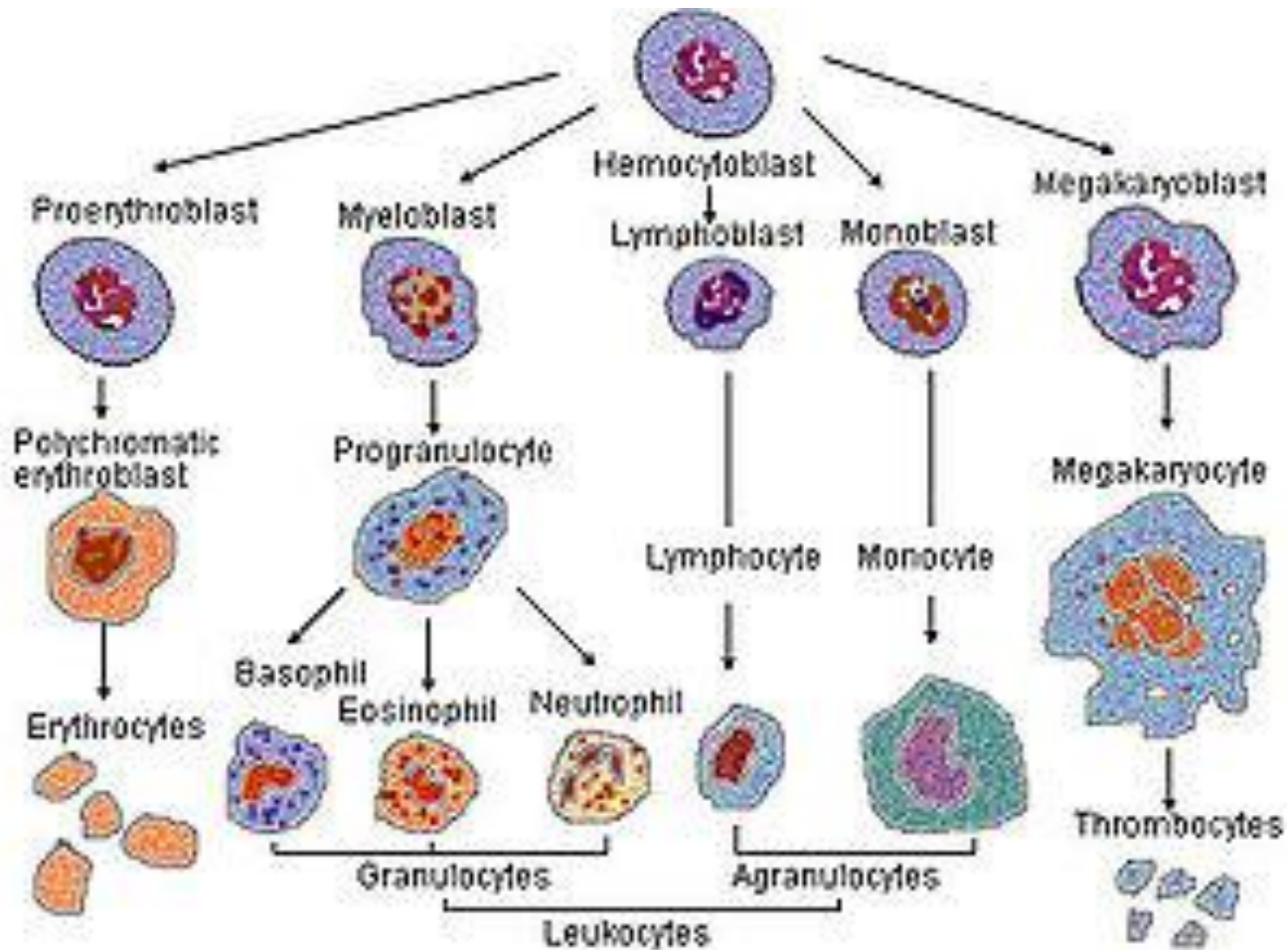
A PLAZMA ÖSSZETÉTELE
7% oldott szilárd anyag
93% víz

Ökökezelés hatására a vér három jól elhatárolt rétegben ülepedik le (balra): plazma, fehérvérsejtek és vörösvérsejtek. A plazma főként vízből áll, mintegy hét százalék oldott szilárd anyagot tartalmaz,

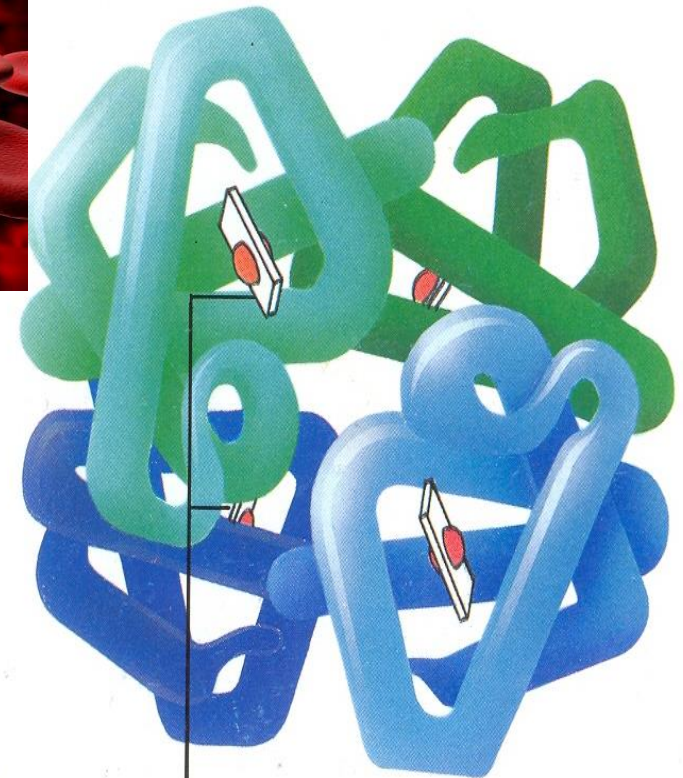
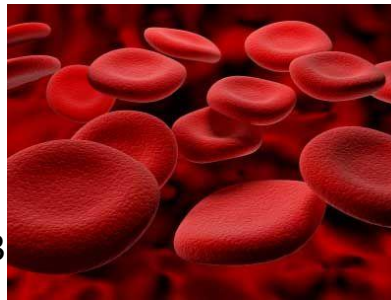
szerveetlen sókat és szerves anyagokat. A sók pozitív és negatív ionok formájában vannak jelen a vérplazmában, a szerves anyagok túlnyomórészt fehérjék, zsírok és szénhidrátok

Vérsejtek keletkezése

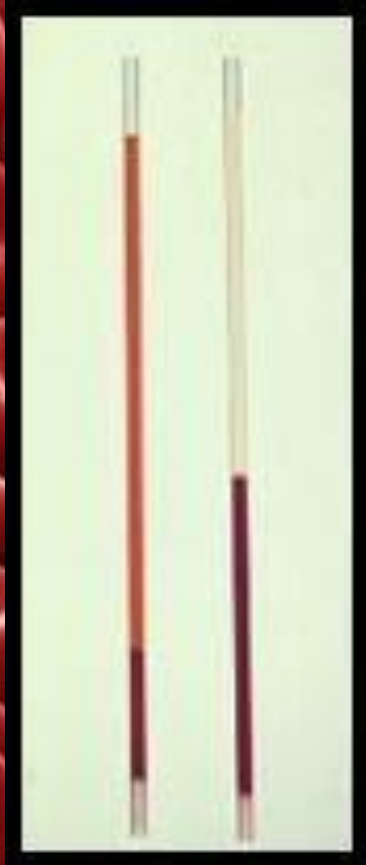
Vörös vértestek (eritrociták)

- bikonkáv korong alakúak
- Számuk: kb. 5 millió/ 1mm^3
- Vörös csontvelőben képződnek (másodpercenként 2,4 millió),
- érésük kb. 7 napig tart (eritropoetin)
- halaknak, kétéltűeknek magvas vörösvérsejtjei vannak!
- Fe és Hb tartalmaznak (Száranyag-tartalmuk 90%-a hemoglobin)
- Élettartamuk: kb. 120 nap, $d=7,2\ \mu\text{m}$
- Lebontási helyük: lép
- Szerepük: légzési gázok szállítása
- A vér térfogatának mintegy 45%-át teszik ki, ez az ún. hematokrit érték

oxigénköti helyek
(hemcsoportok)

Az óriás hemoglobinmolekula, amelynek modelljét mutatja be az ábra (*fent*), négy összecsavartott fehérjeláncból áll, ezek mindegyike egy-egy vasatomot vesz körül. Minden egyes vörösvérsejtben 300 millió hemoglobinmolekula található és minden molekula négy pár oxigénatom megkötésére képes. A hemoglobinmolekulák az oxigént a tüdőben veszik fel, és a szövetek hajszálérhálózatában könnyen leadják. A hemoglobin hiánya sápadtságban és a vérszegénység más tüneteiben nyilvánul meg

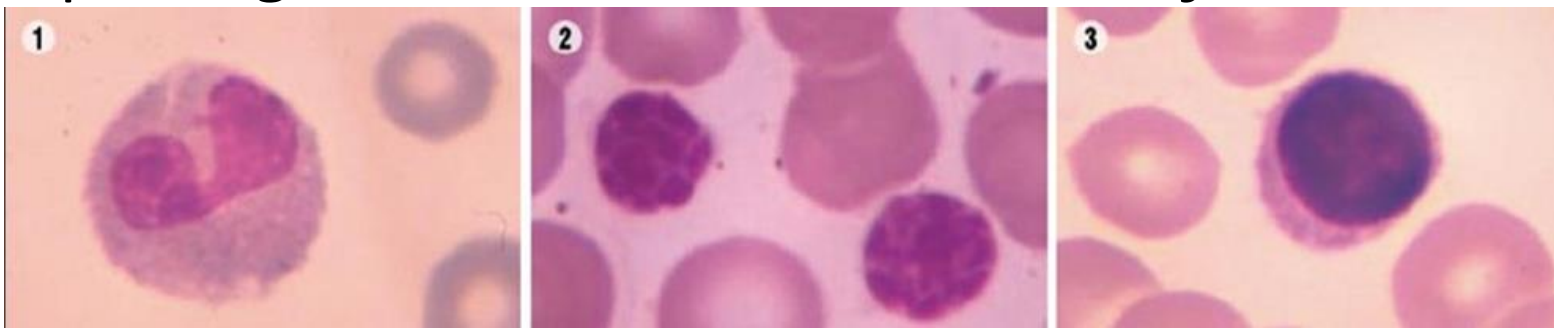

Fehérvérsejtek (nem egységeselek)

Közös jellemzőjük: sejtmagjuk van, önálló mozgásra képesek (állábak), plazmájuk színtelen.

- Gömb vagy változó alakúak
- Számuk: 6-8 ezer/mm³
- Vörös csontvelőben képződnek
- Sejtmagjuk van
- Élettartamuk: néhány nap - 10év
- Pusztulásuk különböző helyeken
- Szerepük: kórokozók elleni védekezés, tisztítás

Típusai: ***granulociták - Monociták - Limfociták***

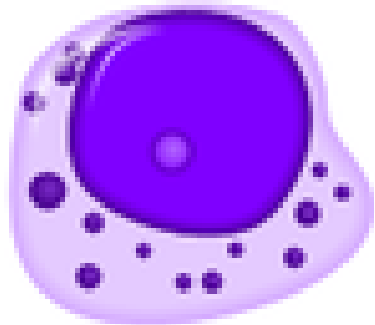
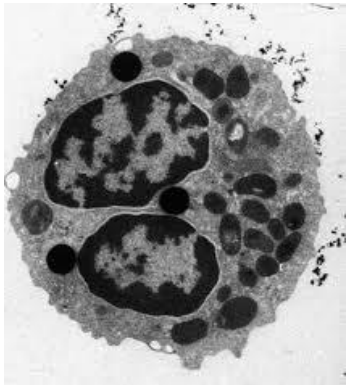

Granulocita

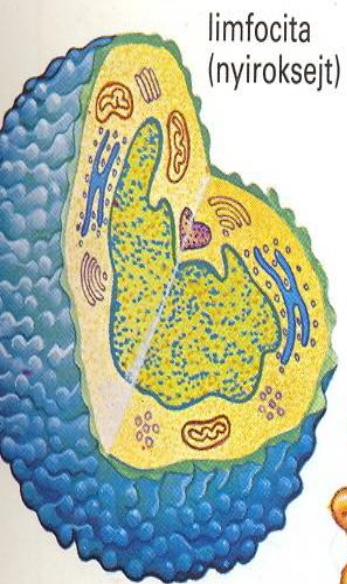
- polimorfonukleáris fagociták; mikrofágok
- vöröscsontvelőben keletkeznek
- képesek az erek falán kilépni
- Méretük 9-12 μm
- Típusaik:
  - Neutrofil: bekebelezés (endoc.)
  - Bazofil: túlérzékenységi reakciók
  - Eozinofil: túlérzékenységi reakciók

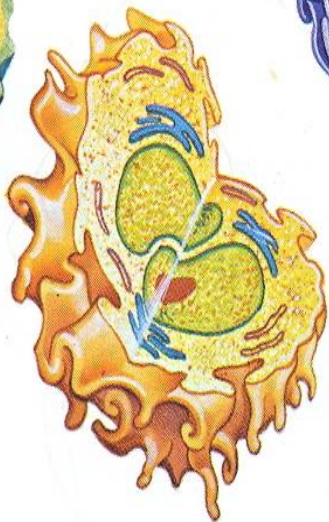
Típusaik

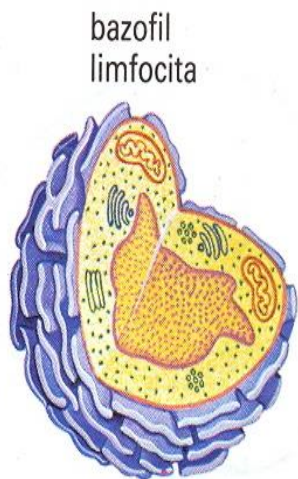
- *Neutrofil granulocita*: A neutrofilek a bakteriális vagy gombás fertőzésekkel, és más apró gyulladákos folyamatokkal szállnak szembe, és általában ők válaszolnak először a mikrobiális fertőzésekre; az ő tevékenységük és tömeges pusztulásuk hozza létre a gennyet.
- *Eozinofil granulocita*: 5% . Az eozinofilek főként élősködők ellen harcolnak, ezért a számuk növekedése ilyen fertőzést jelezhet.
- *Bazofil granulocita*: A bazofilek felelősek az allergiás immunválaszért, mert kibocsátják a gyulladást létrehozó anyagot, a hisztamint.

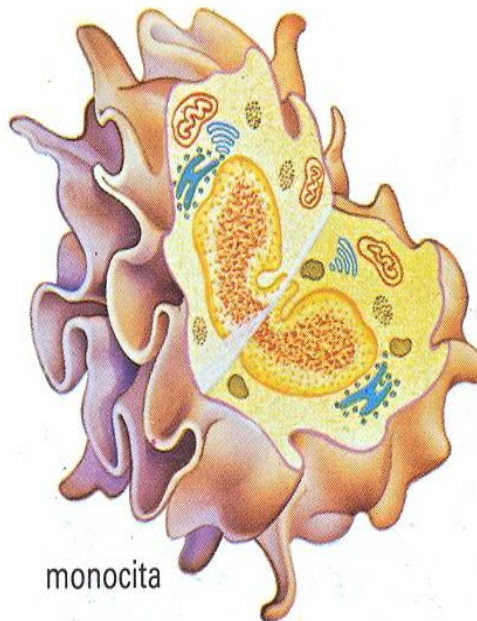
limfocita
(nyiroksejt)

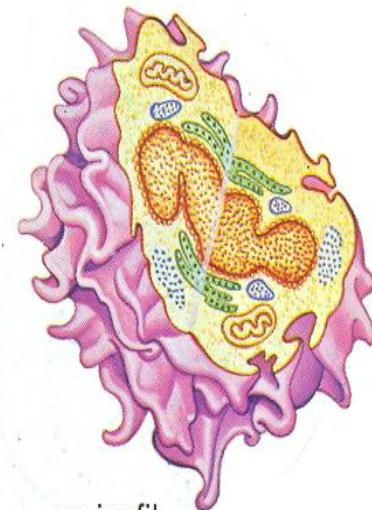
neutrofil
limfocita

bazofil
limfocita

monocita

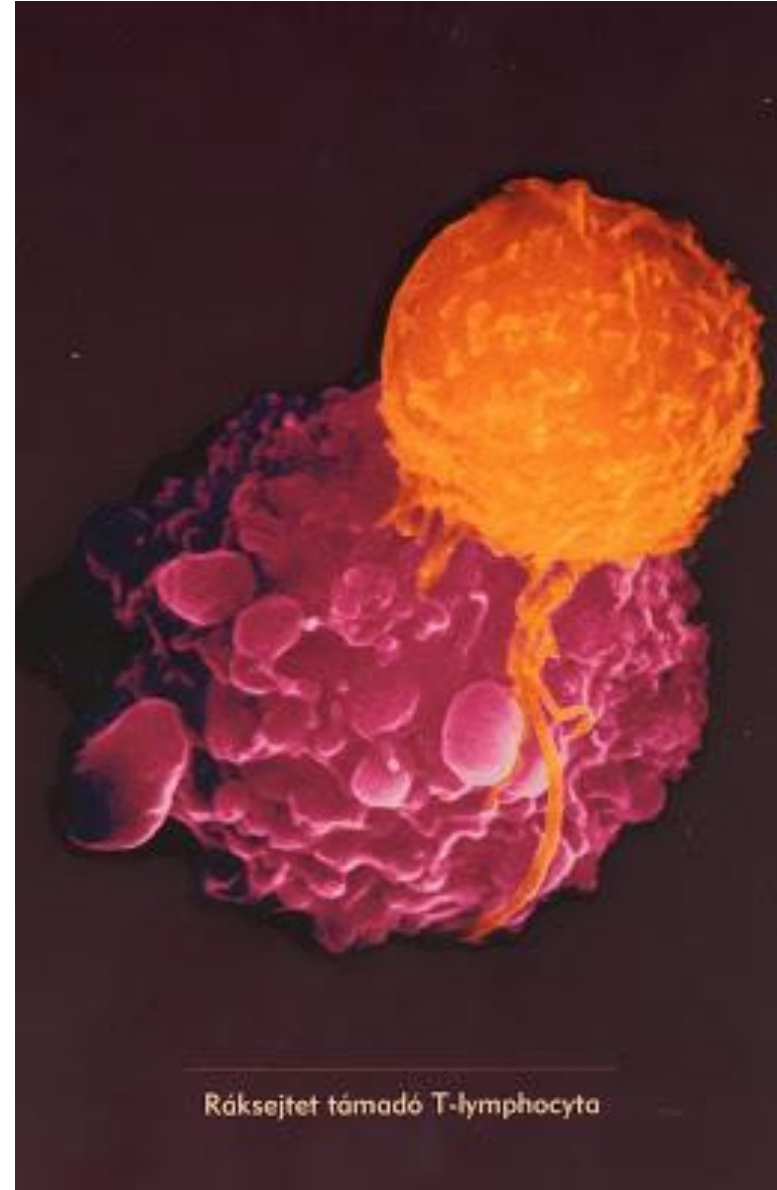
eozinofil
limfocita

A fehérvérsejek különböző típusúak, és mindegyik típus sajátos feladatot lát el a test védekezéséi

rendszerében. A vörösvérsejtekkel ellentétben a fehérvérsejteknek van sejtmagjuk

Limfociták (nyiroksejtek)

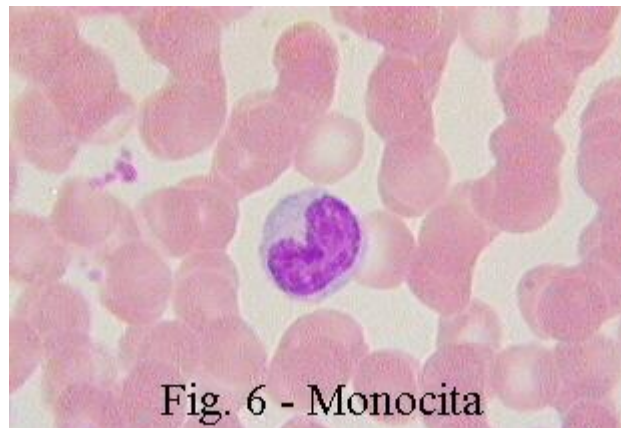
- vörös csontvelőben term.
- Nyirokrendszerben érnek
- 6-7 μm
- T- és a B-limfociták

Ráksejtet támadó T-lymphocytá

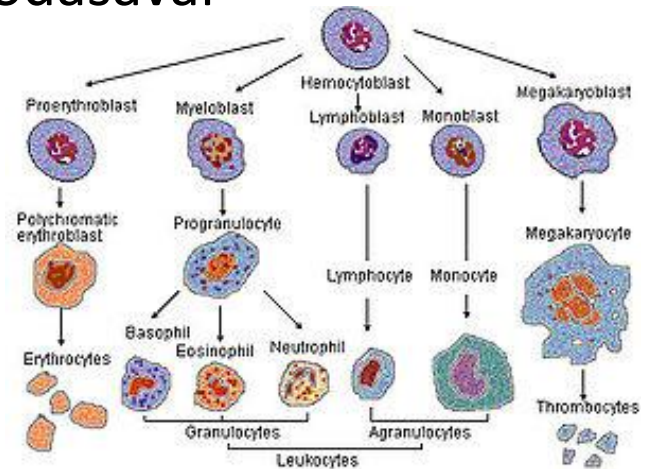
Monociták

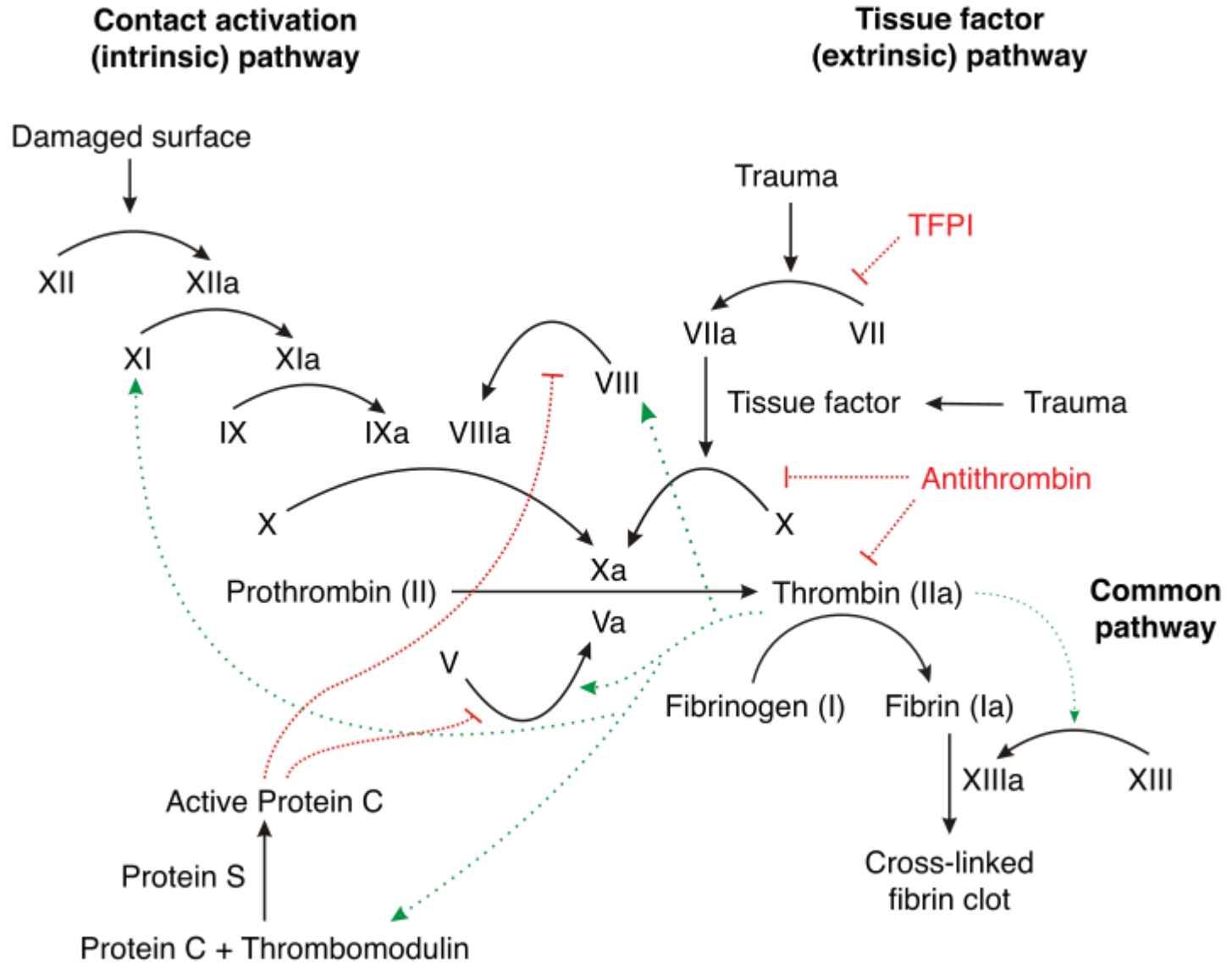
- nagyobb méretűek - 20 μm
- vöröscsontvelőben képződnek
- érett sejtek kivándorolnak a szövetekbe, ezek a szöveti makrofágok
- Bekebelezés (sejtes immunválasz!)

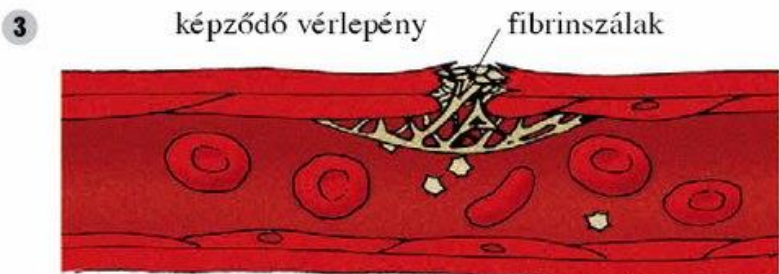
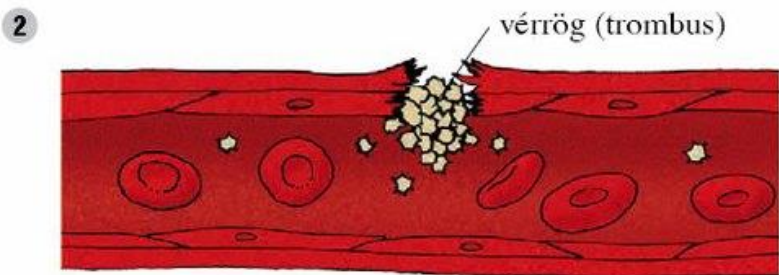
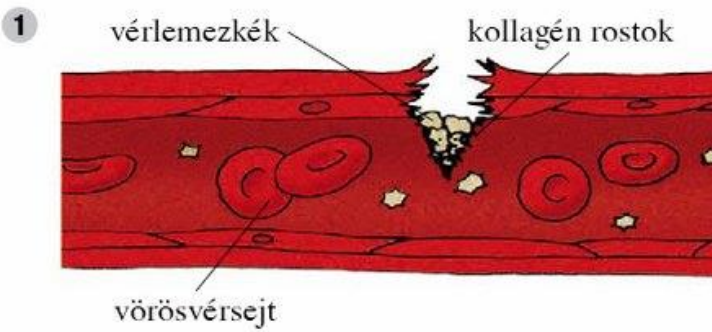
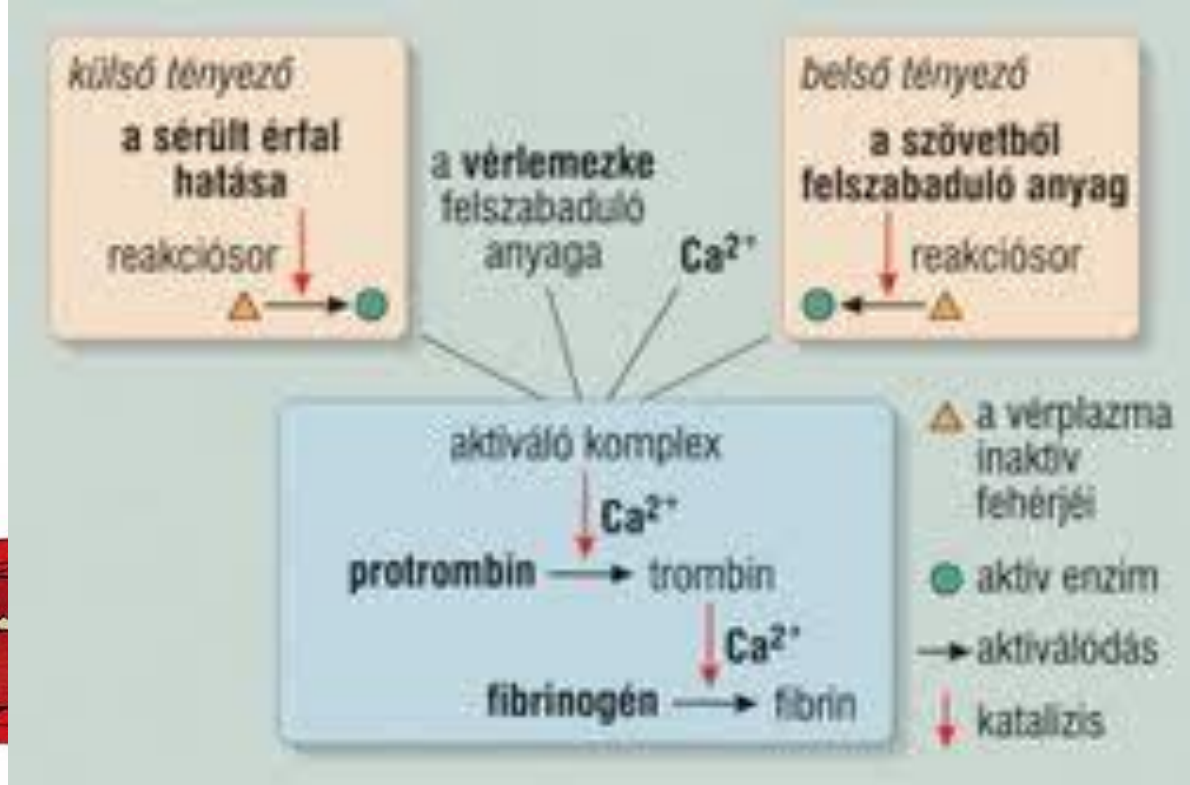

Vérlemezkék (trombociták)

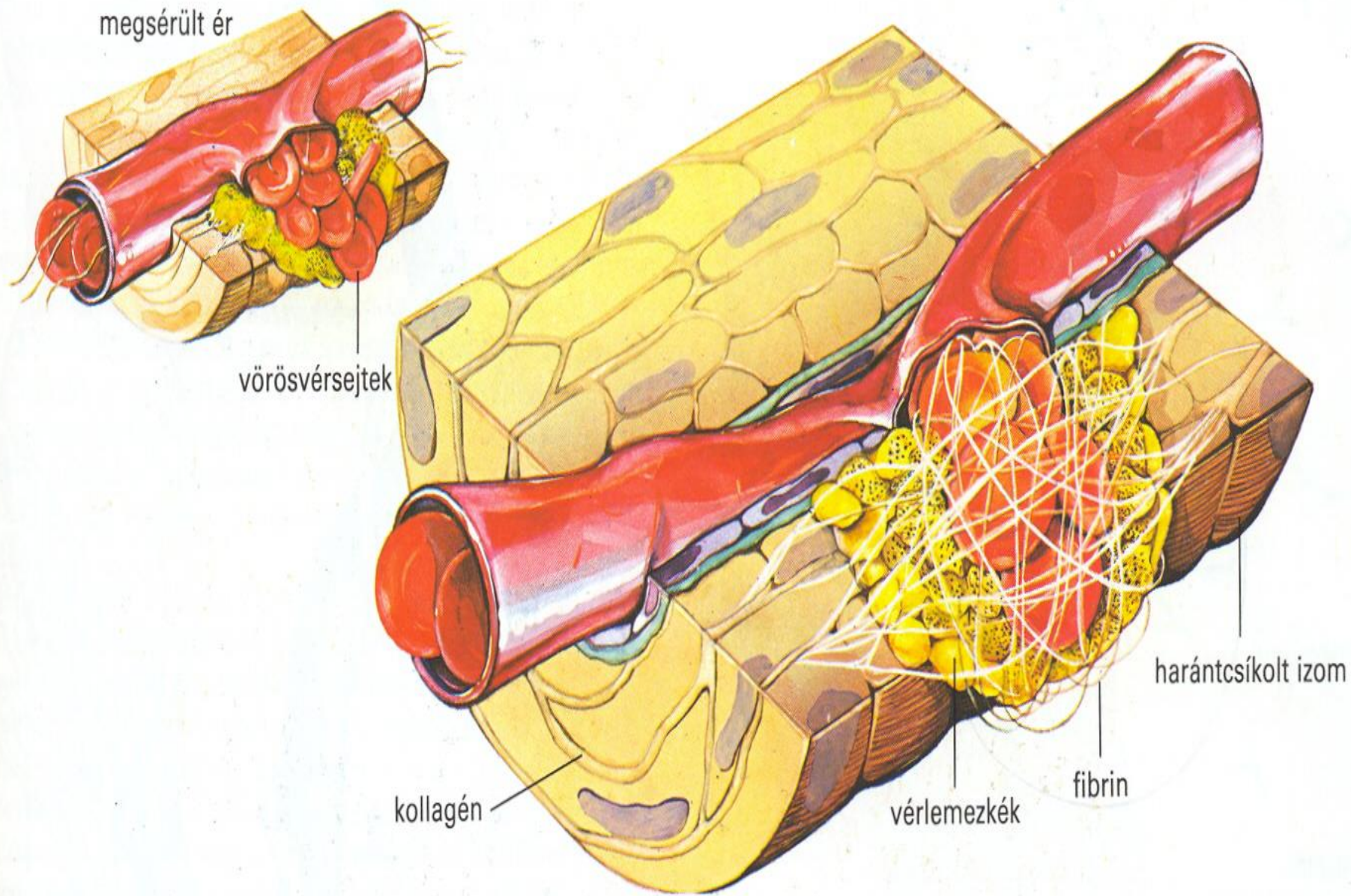
- Kerek, csillag alakúak, nincs sejtmag, 2-5 μm
- Számuk: 150 – 300 ezer/ 1mm^3
- Vörös csontvelőben képződnek
  - poliploid megakariociták feldarabolódásával
- Sejttörmelékek
- Élettartamuk: 1-2 hét
- Szerepük van a **véralvadásban**

- (inaktív) protrombin + trombokináz + Ca $\rightarrow$ trombin (enzim) ennek hatására:
- Fibrinogén (oldható) + trombin + Ca $\rightarrow$ fibrin (oldhatatlan)

megsérült ér

vörösvérsejtek

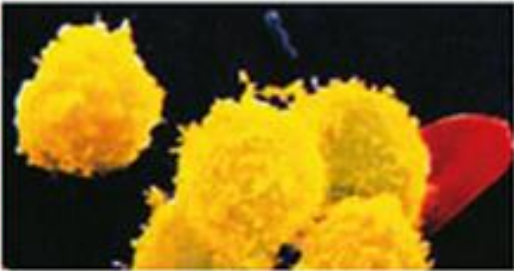

kollagén

vérelemezkek

fibrin

harántcsíkolt izom

	Vörösvérsejt	Fehérvérsejt	Vérlemezke
Felépítés	fánk alakú (oldalnézetben piskóta, felülnézetben kör alakú)	gömbölyded vagy szabálytalan, változó alak	szabálytalan alakú (változó alak)
Sejtmag	éretten nincs	van (gömbölyded vagy karéjos)	nincs
Méret	7–8 μm	5–22 μm	2–4 μm
Mozgás	passzív	passzív vagy aktív (amómoid)	passzív
Szám/mm³	4,5–5,5 millió	6–8 ezer	150–300 ezer
Termelődés helye	vörös csontvelő	vörös csontvelő és a nyirokrendszer	vörös csontvelő
Előfordulás	az érrendszerben	az érrendszerben és a szövetek között	az érrendszerben
Élettartam	120 nap	általában 1-2 hét	8-9 nap
Feladat	a légzési gázok szállítása (O ₂ , CO ₂)	a védekezés ellenanyag-termeléssel vagy bekebelezéssel	a véralvadás
Pusztulás helye	lép, máj	a sérülés, a fertőzés helye vagy a májban	a véralvadás helyén vagy a májban
Betegségek	vérszegénység, hemolízis	fehérvérűség (leukémia)	véralvadási zavarok

Vérplazma

- 90%-ban vizet tartalmaz
- 10%-a a vízben oldott ionok
  - nátrium, kálium és kalcium kationok, ill. a klorid és hidrogén-karbonát anionok
- és szerves molekulák
  - glükóz, aminosavak, karbamid és húgysav
- nagy mennyiségben tartalmaz ún. *plazmafehérjéket!*

Plazmafehérjék

- **albumin:** tisztán aminosavból épülnek fel, a vér ozmózis jelenségeiben ill. számos hidrofób vegyület szállításában van szerepük.
- **globulin:** összetett fehérjék, fontosak különböző anyagok szállításában és a szervezet védekezésében is
- **fibrinogén:** a véralvadásban van szerepe.
- A fibrinogénmentes vérplazmát *vérsavónak* (szérum) nevezzük. E megkülönböztetésnek az az oka, hogy, hogy a vérszérum, szemben a plazmával, nem alvad meg.